

ROGALAND
TEATER

PUST

ER OVERBEFOLKNING HOVEDÅRSÅKEN TIL MILJØPROBLEMENE?

Av **Knut-Erik Helle**, Seniorrådgiver i Framtiden i våre hender

Ville ikke miljø- og klimautfordringen vi står overfor være løst om det var færre mennesker på jorda? Klare fakta eller en seiglivet myte? Ideen om at jorda er overbefolket har røtter langt tilbake i historien. Platon og Aristoteles var begge bekymret. Samfunnsforskeren Thomas Robert Malthus mente at befolkningen på jorda økte eksponentielt, mens matvareproduksjonen bare ville øke lineært i sitt essay om befolkning fra 1798. I vår tid har David Attenborough med mange flere knyttet argumenter om overbefolkning til både miljøutfordringer og sultkatastrofer. Har de rett, eller skygger en misantropisk panikk for fakta og reelle løsninger?

HVOR MANGE KAN VI VÆRE?

La oss starte med en veldig god befolkningsnyhet. Ifølge ekspertene til FN så er det ingen vekst i antall barn mellom 0 og 14 år på planeten. Utrolig nok er antall barn på planeten to milliarder, og slik er det også forventet å være de neste 100 årene. Veksten i befolkningen fram til en forventet utflating på rundt 11 milliarder er det en solid eldrebølge som står for. Vi har det tbedre og lever lenger. Veksten i befolkningen har forøvrig blitt halvert siden 1960-årene. En rekke studier har også forsøkt å finne et tall på hvor mange mennesker jorda kan forsørge på bærekraftig vis. Forskerne sine tall spriker fra 8 til 65 milliarder mennesker, med et gjennomsnitt på rundt 10 milliarder. Er det fremdeles grunn til panikk, eller kan vi puste lettet ut? La oss se nærmere på plassbehov, ressurser, matproduksjon og biologisk mangfold når vi først er i gang.

PLASS TIL BARE MENNESKER?

Hvis alle mennesker på jorda ble stuet sammen innenfor grensene til Sør-Afrika, så ville befolkningstettheten per kvadratkilometer være den samme som i Tokyo. For de av oss som har sett filmen «District 9» er dette kanskje et skremmende eksempel. Hva om vi alle kunne leve like tett som i Monaco? Da ville hele jordas befolkning få plass i staten Texas i USA. Ikke så realistisk kanskje, men det illustrerer likevel et befolkningspoeng om plassbehov.

OVERBEFOLKNING ELLER FORBRUK?

Framtiden i våre hender har regnet ut at en nordmann slipper ut 87 ganger mer av klimagassen karbondioksid enn en gjennomsnittlig nepaler. Det betyr at vi nordmenn regnet i klimabelastning tilsvarende en nepalsk befolkning på 435 millioner. Nepal har en befolkning på rundt 30 millioner. I vestlige land ligger forbruket rundt 30 ganger høyere per person enn gjennomsnittet i de folkerike verdensdelene Asia og Afrika. Det er åpenbart at teknologi, forbruk og livsstil betyr mye for klimagassutslipp og miljøbelastende ressursbruk.

MAT NOK TIL ALLE?

En tredjedel av all spiselig mat i verden kastes, ifølge FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO). Potensialet for å mette flere er åpenbart betydelig selv med dagens matproduksjon. La oss se nærmere

på mat og næringskilder. En person som lever av kjøtt- og melkeprodukter må ha rundt en hektar jord for å opprettholde sitt kosthold. En hektar jord kunne gitt mat nok til rundt 20 vegetarianere. Konklusjonen blir veldig enkel. Jorda kan fø mange flere av oss godt på et mye mindre areal enn i dag om kostholdet legges noe om. Det er svært godt nytt med hensyn til både miljø og klima.

HVA MED BIOMANGFOLDET?

Det biologiske mangfoldet på jorda er under et betydelig press og tusenvis av arter er truet med utryddelse. Er det antall mennesker på jorda som har skylda? Eller er krypskyting, manglende miljøpolitisk vilje, at økonomi får overkjøre økologi, svake nasjonale styresett, manglende jordreformer og lovverk som blir undergravet av korrupsjon langt viktigere årsaker? Mye tyder på at tapet av artsmangfold ikke står i direkte sammenheng med antall mennesker på planeten. Tap av leveområder ved for eksempel avskoging er knyttet til forbruk og etterspørsel etter ressurser som har bærekraftige alternativer. På den norske rødlista er skogbruk for eksempel årsaken til at 1400 arter er truet. Det er måten skogen utnyttes økonomisk på som truer artene.

STRENG BEFOLKNINGSKONTROLL?

Hvis en virkelig mener at overbefolkning er den viktigste årsaken til miljøutfordringene menneskeheten står overfor, så bør en ha et svar på hvordan en befolkningsreduksjon skal gjennomføres i praksis. Samfunnsforskeren Thomas Robert Malthus mente løsningen var å slå i hjel fattige i gatene og at sykdommer ikke burde behandles. Indias tidligere statsleder Indira Gandhi innførte tvangssterilisering av menn med to eller flere barn på 70-tallet. Arne Næss foreslo litt sektaktig at foreldreskap for et barn kunne deles på flere enn to foreldre. Kina har regulert hvor mange barn en familie kan få svært strengt, noe som blant annet har ført til demografiske skjevheter og tusenvis av uregistrerte barn med begrenset tilgang til utdanning og helsetjenester. Urbanisering og skolegang for kvinner fører dokumenterbart til færre barnefødsler. Tiår med mer eller mindre drastiske forsøk på statlig familieplanlegging har enten feilet eller virket mot sin hensikt.

KONKLUSJON: IDEEN OM AT OVERBEFOLKNING ER HOVEDÅRSÅKEN TIL MILJØPROBLEMENE ER EN MYTE.

Løsningen på miljøutfordringene som verden står overfor er å skape en grønn økonomi hvor vi reduserer forbruket av naturressurser og bruker ressursene mer miljøvennlig enn i dag. Fordelingen av ressursene må også bli mer rettferdig. Jorda kan fø mange flere av oss godt på et betydelig mindre areal hvis vi legger om kosthold og matproduksjon. Ideen om overbelastning av jordas bærekapasitet og medfølgende kollaps en gang i fremtiden har ofte som forutsetning at dagens forbruksmønster og ressursbruk fortsetter uten endringer. Det er en svært urealistisk forutsetning.

Kilder: **FNs befolkningsavdeling** - <http://snl.no/befolkning> - http://en.wikipedia.org/wiki/Human_overpopulation
<http://www.pop.org/> - http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_sovereign_states_and_dependent_territories_by_population_density
<http://www.theguardian.com/global-development/poverty-matters/2011/jul/27/africa-potential-to-feed-world>
<http://www.aftenposten.no/mening/kronikker/Lavkarbo-er-uanstendig-6753310.html>

PUST

AV **DUNCAN MACMILLAN**

OVERSETTER: **MICHAEL EVANS**

REGISSØR: **SIMON LAY**

SCENOGRAF: **ARNE NØST**

KOMPONIST: **ALEXANDER FLOTVE**

MASKØR: **JILL TONJE HOLTER**

MEDVIRKENDE: **ESPEN HANA**

MEDVIRKENDE: **MAREIKE WANG**

FORLAG: **COLOMBINE**

